

emberek a kegyes tanítások ellenére éppen olyan rosszak maradtak, mint voltak régen» . . . stb. Csupa kétségbeejtően bornirt állítás, melyeket csak vallásilag félművelt emberekkel lehet elhíttetni. Kevésbé ártalmas s érezhetően gyöngébb oldala «ősi hitünknek» a «turáni egyistenhit» pozitív megalapozása. Bár a «turáni egyistenhívők nem hisznek, hanem tudnak», meg sem kísérlék ezt a fölényes tudásukat bizonyítékokkal alátámasztani. A senyő-táltos-üggyvédnek egyszerűen el kell hinnünk, hogy «egy az Isten» s a turánok az ő «választott népe». Bár «a turáni egyistenhívőknek nincsenek megrögzített tanítételeik. A fejlődés alapján állanak», de azért dogmaként hirdetik, hogy szabadakarát nincs, mégis van bűn, de eredendő bűn nincs és sorsunk előre el van rendelve . . . Nem tudjuk, ha ezeket az egymásnak nyilvánvalóan ellenmondó tételeket elfogadni nem tudjuk, a turáni egyistenhit szerint nem kárhozunk-e el, mert nem tudjuk, hogy a meglehetősen materialista ízű örökkévalóságukon mit értsünk. Azt sem tudjuk, hogy a turáni egy-Isten azonos a többi népek és fajok Istenével, ha azonos, akkor fölösleges turáninak hívni, ha nem azonos, akkor talán több Isten is van? A logikával, úgy látszik, egy kissé «csehül» áll a turáni igazhit . . .

Úgy hisszük, Olvasóink fölmentenek a további idézésektől, melyekkel alaposabban foglalkozva egészen mulatságos következtetéseket volnánk kénytelenek levonni, amiket nyilván nem mertek végiggondolni derék turáni táltosaink. De nagyon szomorú és egészen szánalmas kísérlet ez a kereszténység pótlására, melyet sohasem értettek és éltek meg. Csak félművelt koponyák vetemedhettek ilyen zavaros elgondolásokra, melyeket, hogy tanulatlan emberekkel elfogadtassanak, nemzetiszínűre festettek «Magyar embernek : magyar hitet» jelszóval, ami épp oly értelmesen hangzik, mintha magyar embernek magyar algebrát követelnének. A tudomány, a művészet s mindenekelőtt a vallás mind olyan dolgok, melyeket képtelenség határsorompókkal lezárni. Szükségkép egyek és egyetemesek, vagyis *katolikusak*, mint az igazság, a szépség és a jóság!

g-y

P. Gyéressy Ágoston: Boldog Özséb. Ára 2 P.

«A fehér barát» szerkesztője megírta az első «Fehér barát» életét.

Már magában ennek a gondolatnak a valóra váltása is komoly esemény az irodalomban. Nemzeti öntudatra ébredésünk ugyanis — és ezt örömmel állapíthatjuk meg — kezdi átlá-

bolni a tulipánmozgalmak korát. Kezdi lassankint megérteni a mult századvég és mostani századunk kezdetének nagylátású magyarjait, akik előre látták kozmopolita életszemléletű közeposztályunkban adott és szükségszerűen bekövetkező nemzeti tragédiánkat. Előre figyelmeztették a nemzetet, hogy minden erejével térjen vissza a történelmében és félig-meddig megtagadott népében konzervált ősenergiáihoz. Ma már nagyon jól tudjuk, hogy a magyar függetlenséghez többek között igazi, ősi magyar szellemre is szükségünk van, amely minden vonatkozásban a maga sajátos belső szempontjával tud válaszolni a modern élet egymásután felvetődő kérdéseire. Gyéressy Ágoston elsősorban itt nyújtott értéket, amikor az ősi magyar szellem sugárzásai felé kifeszítette antennáját s lehozta azt számunkra mint lelkesítő gondolatokat, mint mélységes magyar érzéseket. Szemben nem is teljesíthette volna a korszerű pálos-hivatást.

A könyvnek azonban nemcsak tartalmi, hanem formai értékei is vannak. Nem szólva az izléses kivitelről, amely minden egyszerűsége mellett is szép dícséretet mond a nyomda és Nádas János festőművész munkájára, külön ki kell hangsúlyoznunk Gyéressy atya kitűnő, hajlékony és kifejezőerejű stílusát. Az írásművészetnek valóságos orgonáján játsza le mondani-valóját. Hol drámai erővel tör fel a hangok orkánja, amikor a tatárdulás borzalmaait írja le, hol pedig a legnemesebb poézis finomságai bontakoznak ki a legszebb árnyalatokban, amikor a pilisi rengetegben kihajtott egészséges, alkotó magyar misztikum és metafizika érzékeltetéséhez vezet el bennünket az illusztris szerző.

Szeretettel üdvözöljük P. Gyéressy Ágoston legújabb könyvét. *Dr. Nádas Zoltán*

Pálos krónika

Szent Imre lett a modern pécsi pálos-templom védőszentje a pécsi diák-kongregációk fölkérésére, kinek szüzességi fogadalmát elmélyült művészettel öntötte bronzba Ohmann Béla professzor a templom főoltárán, körülvéve Szent István és Szent László, Remete Szent Pál és Szent Ágoston püspök nemes alakjával. Szent Imrét ősidőktől fogva tiszteli a Rend. Első kolostorai egyikét, a badacsonyit, Pál veszprémi püspök 1263-ból való oklevele szerint, Szent Imre tiszteletére szentelte. A középkori pálos misekönyvek külön imádságot adnak Szent Ist-

ván, Szent Imre és Szent László közös tiszteletére. De Szent Imre nem minden ok nélkül áll pécsi pálos fiataljaink előtt, ki Szent Gellért püspöktől valóságos szerzetesi nevelést kapott hét éven keresztül s így érthető szüzességi fogadalma. Öt éve áll már pécsi házunk élén Szent Imre és sok-sok akadályt és nehézséget legyőzni segített. — A Generális Atya helyettesének, a tavaly elhunyt P. Olszewicz Vincének, ki nagyon szerette a magyarokat és nagyon sokat köszönhet pécsi házunk is neki, egyszer különös álma volt. Madarakat látott, melyeket egy sas akart elragadni; de akkor egy ifjú jött és elűzte a ragadozó sast; közben e szavakat hallotta, mintha az égből hangzott volna: Szent Imre. — Ettől kezdve mindennap imádkozott Szent Imre, magyar királyfi tiszteletére s pécsi házunkat az ő oltalmába ajánlotta.

Boldog Báthory László első magyar bibliafordító, pálos szerzetes tiszteletére tábori misét tartottunk június 25-én, vasárnap, hárshegyi barlangja előtt, melyen számosan vettek részt.

Pünkösöd III. vasárnapján tartottuk VIII. Orbán pápa engedélyével *Szűz Remete Szent Pál* nyári ünneplését, melyet *liliomszenteléssel* kapcsolunk egybe az ő tiszteletére.

Első primícia a magyar Pálosrendben. P. *Mosonyi Alfonz*, az első itthon nevelt újmisé papunk, július 23-án részesült az alszerpapságban, július 30-án a szerpapságban, augusztus 13-án szentelte áldozó pappá *Virág Ferenc* pécsi megyéspüspök, Püspökszentlászlón, hol egyik elődje gyűjtötte egybe a kihalásra ítélt magyar pálosokat; augusztus 15-én volt ünnepélyes első szentmiséje szülőfalujában, *Hontban*, mely alkalommal szülei egy értékes misekehellyel lepték meg. Szeptember folyamán előjárói a budapesti Sziklatemplomba helyezték alperjeli minőségben.

Szent István napjának méltó egyházi befejezése volt a szokásos estéli gyertyás körmenet a Sziklatemplomban. Az ünnepélyes litánia szónoka P. *Gyéressy Ágoston* volt.

A csensztochowai Boldogasszony ünnepén, augusztus 26-án reggel fél 8-kor ünnepélyes szentmise volt a Sziklatemplomban, este fél 7-kor pedig *Pusztai Sándor* prédikált az ünnepélyes litánián; hasonló ünnepélyességgel ülte meg ezt a napot pécsi templomunk is.

Beöltözés. Szeptember 4.-én lesz Pécsen hat új pálos ujonc beöltözése a Rend ősi és szép

szertartásai keretében. 10 napos lelkigyakorlatuk Szent István után kezdődik.

Magyarország Pátrónájának ünnepén, október 8-án, vasárnap d. e. 10 órakor énekes nagymise lesz a Sziklatemplomban, mely az ő tiszteletére van szentelve!

Szent Imre herceg ünnepét, a pécsi pálos-templom Védőszentjét, nagy ünnepélyességgel fogják megtartani asszisztenciás nagy misével és szentséges litániával november 5-én, vasárnap.

Adományok: *viléz Csoma Gyuláné*, ezredes özvegye, többek között egy fehér miseruhát és egy lila palástot adott Sziklatemplomunknak. — *Tichyné Zakariás Ilus* könyvtárunkat egy gyönyörűen bekötött Tóth Tihamér-sorozattal gazdagította. — *Vizy Károlyné*, ny. százados neje, természetbeni adományaival támogatja fáradhatatlanul budapesti kolostorunkat. — Isten fizesse meg!

Magyar Kultúrszemle címen a múlt évben új, régi hiányt pótoló folyóirat indult azzal a céllal, hogy a magyar kultúra fejlődéséről időszakonként beszámoljon. Az érdekes és elgondolásával nálunk egyedülálló folyóirat a havonta megjelenő *összes értékes könyveket, folyóiratokat, napilapokat, továbbá a bemutatásra kerülő színdarabokat és filmeket, végül pedig a képzőművészeti alkotásokat, a kiállítások anyagát, új épületeket* stb. ismertette. A *Magyar Kultúrszemle* egyes rovatai folytonosan bővültek s a most megjelent új számban már hatalmas anyag keretében domborodik ki a magyar kultúra fejlődésének egész képe. A folyóirat nemcsak az egyes műveket mutatja be tárgyilagos ismeretéseiben, hanem azokból részletes, bő szemelvényeket is ad. A folyóiratok anyagáról nemcsak bibliográfiát hoz, hanem az értékes anyagot külön rovatokban: *A hónap értékes tanulmányai, A hónap versei, A hónap elbeszélései* stb. fel is dolgozza. Felbecsülhetetlen jelentősége a folyóiratnak, hogy a magyar kultúra szerves fejlődésének képe tisztán és világosan emelkedik ki a rovatokból s a havonként megjelenő *Magyar Kultúrszemle* a magyar kultúra egyes mozzanatait egymással összefüggő, egységes egészbe foglalja. A mindenkit érdeklő, nagyértékű folyóirat évi előfizetési ára 4.80 P. Mutatványszámot díjtalanul küld: Budapest, IV., Kecskeméti-u. 13. félemelet. Egyes számok könyvkereskedésekben és IBUSz-pavillonokban is kaphatók.

Boldog Özséb szenttéavatására aláírásokat gyűjtöttek: Miasszonyunk Női Kanonokrend,

Pécs: 1233; Assiszi Szent Ferenc Leányai, Budapest: 70; Vörös István, Budapest: 10; Köszler Mária, Budapest: 220; Wagner Oszkárné, Budapest: 12; dr. Kováts Gyula, Budapest: 351; Pius Kollégium, Pécs: 238; Leánypolgári, Budapest, Mester-utca: 222; Domonkos Nővérek, Kőszeg: 93; Szabó Vilma, Budapest: 105; Belák Kálmán, Budapest: 142; Pastinszky József, Budapest: 186; Ambrosia Nővér, Budapest: 260; Szent Orsolya Rend, Kassa: 58; Szontágh Dezső: 10; Keresztes nővérek, Törökbálint: 83; Irgalmas Nővérek, Szekszárd: 30; dr. Barabás Ince O. S. B., Pápa: 175; Újvári Ferencné, Budapest: 10; Orbán Frigyes, Budapest: 10; A. Nagy Ernő, Sopron: 10; dr. Stuhlmann Patrik, Budapest: 12; Tarány István, Budapest: 205; Stettner Emília, Budapest: 60; Kisgergely László, Hangony: 75; Jánosházi Mária, Budapest: 236; Bérczi Róbert, Budapest: 92; Róthermel Ilona, Budapest: 187; Horváth M. Jozefa, Kőszeg: 82; Ernyi Gilbert, Gödöllő: 37; Domonkosok, Sopron: 87; Sebő László, Budapest: 867; Domonkosok, Szombathely: 19; Manréza, Budapest: 79; Kirchmayer Edith, Budapest: 29; Papnevelő, Szeged: 46; Hollósy Endre, Pécs: 228; Magyar József, Magyaróvár: 39; Kakuk Tibor, Budapest: 39; Horváth Béla, Rákospalota: 15; Tóth György, Dunapentele: 160; Mézáros József, Budapest: 59; Rajmon János, Budapest: 122; ifj. Gyuris Pál, Budapest: 81; dr. Kisbán Emil, Budapest: 82; Héjj Imre, Budapest: 51; Hittig Ervin, Budapest: 1628; Mayer István, Pestszenterzsébet: 51; Kőhalmi István, Budapest: 38; Pogáts Dezső, Budapest: 118; Farkas Tibor, Budapest: 15; Rónay Kázmérné, Budapest: 10; Keresztes Nővérek, Zsámbék: 224; P. Kostka, Budapest: 177; Rózsa István, Budapest: 11; Mindszenti Anna, Pécs: 10; Stephaneum, Kalocsa: 56; Vigh Gyula, Budapest: 236; Heringh Lajos, Jászberény: 222; Lazaristák, Lakócsa: 10; Nagyfejeő Ilona: Tarnaméra: 148; Miss Mary Williams, Budapest: 20; özv. Vági Antalné, Budapest: 10; Hegedüs István, Budapest: 3; Vastagh Éva, Budapest: 75; Szociális Testvérek, Budapest: 81; Grolig Ernőné, Budapest: 3; Faragó K. Lajos, Pécs: 9; Erzsébet-kórház, Budapest: 11; Z. Cigány Gyula, Dióskál: 10; Dudits Andorné, Sopron: 10; N. N. Budapest: 92; Szalézi Intézet, Újpest: 11; Koleszár Andor, Sátoraljújhely: 11; Szegény Iskolanővérek,

Szeged: 461; Bezerédy Éva, Szombathely: 10; Tóth Tamás, Budapest: 10; Hévey István, Budapest: 11; P. Vinkovits Viktor, Szombathely: 36; Bárány Eleonóra, Budapest: 10; Egyházközség, Sarkad: 88; Szociális Misszió Társulat, Budapest: 105; Nemesszeghy Aurél, Budapest: 103; Herczeg Ferenc író, Budapest: 10; Bodó Ferenc, Kőszeg: 910; Orsolyiták, Győr: 167; Keresztes Nővérek, Bicske 79; Karmeliták, Keszthely: 43; Malatinszky Annie, Esztergom: 55; dr. Sármánci Sándor, Budapest: 22; N. N. Budapest: 287. — *Folytatjuk.*

---

† Halottaink:

Dr. Koudela Géza,
Dr. Vissy Károlyné,
Dr. Vargha Imréné,
Zeitler Endre.

Adj Uram örök nyugalmat nekik!

Szerkesztői üzenetek

Többeknek: «A fehér barát» 1938 decemberi száma teljesen elfogyott! Mivel az 1938-as évfolyam csak egyetlen számból állt, tisztelettel kérjük azokat, akik megkapták, hogy *28 fillért* csatolni sziveskedjenek még, ha 1940-re az 1 pengős évi előfizetést megújítják.

B. E., Pomáz: A Sziklatemplom *hétköznap* déli 12 és 4 óra között zárva van. Időhöz nem kötött *sentmise* befizetése 2 P, időhöz kötve 4 P. Hétköznap *sentmisék* $\frac{3}{4}$ 7-kor, $\frac{1}{2}$ 8-kor, 8-kor és 9-kor vannak. Vasárnap pedig: 7, 8, 9, 10 és $\frac{1}{2}$ 12-kor. Litánia *mindennap* este $\frac{1}{2}$ 7-kor. Gyónni *istentisztelet*ek alatt lehet.

P. T., Balaton: Kedves kis versedet eltettük. Egyelőre nagyon sok versünk van, légy hát türelemmel, míg közölhetjük.

H. J., Kiskovácsi pusztá: Újabb előfizetőgyűjtésedet is hálásan köszönöm. Mivel én nehezebben jutok ki Hozzátok, nagyon örülnék, ha meglátogatnál.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Dr. Kisbán Emil. — Stephaneum nyomda Budapest. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.